

УДК 346.32

Шиян Д.С.¹, Дончик К.О.²

¹ канд. юрид. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. Ю-127сп ЗНТУ

ФУНКЦІЇ ГОСПОДАРЬСЬКОГО ДОГОВОРУ

Господарський договір, як і будь-який інший, виконує в економіці ряд функцій. Функції господарського договору – це передбачені або санкціоновані законом регулятивні властивості його як юридичного акта, завдяки яким врегульовуються відповідні господарські відносини.

Одні функції притаманні будь-яким договорам (регулятивна, координаційна, контрольно-інформаційна, охорона), інші – переважно господарським договорам (планування, опосередкування відносин між суб'єктами господарювання, узгодження економічних інтересів сторін договірної зв'язку з урахуванням загальногосподарського інтересу).

Загальні функції договору:

– регулятивна функція договору здійснює регулювання відносин між сторонами. Хоча договір укладається на підставі закону, але водночас забезпечує врахування специфіки конкретного господарського зв'язку і, відповідно, містить положення, що конкретизують положення закону (щодо порядку та строків виконання договірних зобов'язань, кількісних та якісних характеристик предмета договору тощо) чи заповнюють його прогалини (наприклад, встановленням конкретного розміру санкцій за порушення умов договору, якщо такі санкції не передбачені законом);

– координаційна функція забезпечує укладання господарського договору шляхом узгодження своїх позицій щодо змісту договору кожною стороною (з урахуванням приписів закону). На стадії виконання договору сторони координують свою діяльність відповідно до його умов. У разі

виникнення необхідності корегування певних умов договору зміна умов договору відбувається, як правило, за їхньої взаємної згоди і лише за відсутності останньої сторони – ініціатор внесення змін до договору має звернутися до суду;

- контрольно-інформаційна функція проявляється в тому, що за допомогою господарського договору здійснюється контроль за ефективністю діяльності суб'єктів господарювання;

- ступінь ефективності охоронної функції господарського договору проявляється в можливості забезпечити захист прав і законних інтересів сторін договору. Сама наявність договору в передбаченій законом формі, зафіксовані в ньому права і обов'язки сторін, а також санкції за невиконання (неналежне виконання) останніх дозволяють здійснити в судовому порядку захист прав і законних інтересів сторін у разі порушення договірних зобов'язань.

Господарський договір виконує також специфічні функції, до яких належать:

- функція правового забезпечення економічних потреб. Цю функцію виконує такий особливий господарський договір, як державний контракт;

- планування – як господарських зв'язків, так і поточної діяльності суб'єктів господарювання. У формі держзамовлень планується: виробництво дефіцитної продукції; заходи щодо розвитку пріоритетних галузей народного господарства; виконання міждержавних економічних договорів; експортно-імпортна діяльність; вирішення соціальних проблем тощо. Державне замовлення реалізується шляхом укладання господарських договорів (державних контрактів) між його виконавцями і споживачами продукції, послуг, замовниками робіт;

- опосередкування відносин між суб'єктами господарювання, а також цих суб'єктів з іншими організаціями та громадянами. Господарські договори забезпечують можливість координації їх діяльності, узгодження інтересів, досягнення компромісу з метою отримання певних взаємовигідних для сторін господарських результатів;

- узгодження економічних інтересів сторін договірною зв'язку з загальногосподарськими інтересами. Ця функція покладає на сторони договору обов'язок вжити всіх заходів, необхідних для виконання договірних зобов'язань, з урахуванням інтересів іншої сторони та загальногосподарського інтересу.

Таким чином, функції господарського договору – це передбачені або санкціоновані законом регулятивні властивості його як юридичного акта, завдяки яким врегульовуються відповідні господарські відносини. До функцій господарського договору відносять: регулятивна функція договору здійснює регулювання відносин між сторонами; координаційна функція

забезпечує укладання господарського договору шляхом узгодження своїх позицій щодо змісту договору кожною стороною (з урахуванням приписів закону); контрольно-інформаційна функція проявляється в тому, що за допомогою господарського договору здійснюється контроль за ефективністю діяльності суб'єктів господарювання; ступінь ефективності охоронної функції господарського договору проявляється в можливості забезпечити захист прав і законних інтересів сторін договору; функція правового забезпечення економічних потреб; функція планування – як господарських зв'язків, так і поточної діяльності суб'єктів господарювання; опосередкування відносин між суб'єктами господарювання, а також цих суб'єктів з іншими організаціями та громадянами; узгодження економічних інтересів сторін договірної зв'язку з загальногосподарськими інтересами.